

**Κώδικας Δεοντολογίας των Μελών της
Κυβέρνησης, των Υφυπουργών και των Γενικών
και Ειδικών Γραμματέων**

ETHICS

**ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ**

2024

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Γενική Γραμματεία
Νομικών και Κοινοβουλευτικών
Θεμάτων

Τοις ελευθέροις μεγίστη ανάγκη η υπέρ των πραγμάτων αισχύνη.

Δημοσθένης

Το της πόλεως όλης ήθος, ομοιούται τοις άρχουσιν

Ισοκράτης

Περιεχόμενα

A. Εισαγωγή.....	4
B. Σκοπός και πεδίο εφαρμογής	6
Γ. Θεμελιώδεις ηθικές αξίες και αρχές	6
Δ. Υποχρεώσεις και ειδικά πρότυπα συμπεριφοράς.....	10
Ε. Εποπτεία και μηχανισμός παρακολούθησης.....	24
ΣΤ. Διάδοση, ενημέρωση και ευαισθητοποίηση	25
Ζ. Οδηγός πρακτικής εφαρμογής του Κώδικα Δεοντολογίαςς	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.

A. Εισαγωγή

Ο ν. 4622/2019 «Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης» (Α' 133) αποτελεί ένα σύγχρονο εγχειρίδιο διακυβέρνησης, καθώς συστηματοποιεί και κωδικοποιεί σε ένα ενιαίο νομοθέτημα το σύνολο των διατάξεων που διέπουν την οργάνωση, τη λειτουργία και τη διαφάνεια της Κυβέρνησης και των κυβερνητικών οργάνων και εξορθολογίζει και εκσυγχρονίζει τον τρόπο άσκησης της εκτελεστικής εξουσίας, ώστε να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις.

Η Κυβέρνηση ασκεί την εκτελεστική λειτουργία μαζί με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας (άρθρο 26 του Συντάγματος). Στην Κυβέρνηση, σύμφωνα με το άρθρο 10 του ν. 4622/2019, μετέχουν ο Πρωθυπουργός, ο ή οι Αντιπρόεδροι της Κυβέρνησης και οι Υπουργοί, συμπεριλαμβανομένων των Υπουργών Επικρατείας και των Αναπληρωτών Υπουργών, ενώ οι Υφυπουργοί δεν αποτελούν μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου, αν και δύνανται να προσκληθούν σε αυτό από τον Πρωθυπουργό χωρίς δικαίωμα ψήφου (άρθρο 1 παρ. 2 ν. 4622/2019).

Τα μέλη της κυβέρνησης και τους Υφυπουργούς επικουρούν οι Γενικοί και Ειδικοί Γραμματείς, που προΐστανται των αντίστοιχων Γραμματειών, τις οποίες και συντονίζουν προς την κατεύθυνση της υλοποίησης των σχεδιαζόμενων κυβερνητικών πολιτικών, της εξυπηρέτησης ή περαιτέρω εξειδίκευσης των στρατηγικών τους στόχων και της διαχείρισης ενδεχόμενων κρίσεων ή κινδύνων (άρθρα 41-44 ν. 4622/2019).

Στο Σύνταγμα όπως και στον ν. 4622/2019 ρυθμίζονται η κοινοβουλευτική, η αστική και ποινική ευθύνη των μελών της Κυβέρνησης και των Υφυπουργών (άρθρα 84 έως 86 του Συντάγματος, άρθρο 14 ν. 4622/2019), ενώ ο ν. 4622/2019 προβλέπει και ειδικές υποχρεώσεις των μελών της Κυβέρνησης και των Υφυπουργών τους (άρθρο 15), των Γενικών και Ειδικών Γραμματέων (άρθρα 42-44), καθώς και κωλύματα, ασυμβίβαστα και κανόνες αποφυγής σύγκρουσης συμφερόντων των μελών της κυβέρνησης, των Υφυπουργών και των Γενικών και Ειδικών Γραμματέων (άρθρα 68-76).

Προκειμένου να οικοδομηθεί και να διατηρηθεί η αναγκαία εμπιστοσύνη μεταξύ της εκτελεστικής λειτουργίας και των πολιτών, κρίνεται αναγκαίο να καθορισθούν, με τη μορφή ενός «Κώδικα Δεοντολογίας», οι βασικές αρχές και οι κανόνες που πρέπει να καθοδηγούν τη συμπεριφορά των μελών της κυβέρνησης, των Υφυπουργών και των Γενικών και Ειδικών Γραμματέων. Με τον τρόπο αυτό παρέχεται ένα πλαίσιο κατευθύνσεων στα μέλη της κυβέρνησης, τους Υφυπουργούς και τους Γενικούς και Ειδικούς Γραμματείς, ώστε να επιδεικνύουν υψηλού επιπέδου δεοντολογική συμπεριφορά, απαραίτητη για να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στα καθήκοντα τους και να προασπίσουν το κύρος της θέσης τους. Με αυτόν τον τρόπο, διασφαλίζεται ότι οι ανωτέρω φορείς της εκτελεστικής λειτουργίας τηρούν την αρχή

της νομιμότητας και προασπίζουν με τη δράση τους το δημόσιο συμφέρον, εκτελώντας τα καθήκοντά τους με εντιμότητα, ακεραιότητα, διαφάνεια και αμεροληψία. Ο Κώδικας εφαρμόζεται συμπληρωματικά προς τις συνταγματικές, υπερνομοθετικές και νομοθετικές ρυθμίσεις που καθορίζουν τις υποχρεώσεις των μελών της κυβέρνησης, των Υφυπουργών και των Γενικών και Ειδικών Γραμματέων, τις οποίες εξειδικεύει και από τις οποίες, σε μεγάλο βαθμό, απορρέει.

Ο παρών Κώδικας επικαιροποιεί, επεκτείνει και εμπλουτίζει τον ισχύοντα Κανονισμό Δεοντολογίας των μελών της κυβέρνησης (υπό στοιχεία Υ 464/30.6.2014 απόφαση του Πρωθυπουργού - ΑΔΑ: 6ΝΞΜΘΩΠ-ΟΟΖ), λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τις καλύτερες διεθνείς πρακτικές, όπως αυτές αποτυπώνονται σε υπερεθνικά και διεθνή κείμενα, όπως την ετήσια έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το κράτος δικαίου, τις συστάσεις του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) κατά την εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΟΣΑ για την καταπολέμηση της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών στις διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές και της Ομάδας Κρατών κατά της Διαφθοράς του Συμβουλίου της Ευρώπης (GRECO).

Σημειώνεται ότι επί του παρόντος Κώδικα έχει γνωμοδοτήσει ομόφωνα θετικά η Επιτροπή Δεοντολογίας της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας κατά την περ. (δ) της παρ. 1 του άρθρου 74 του ν. 4622/2019 (Α' 133) στη συνεδρίαση της 1^{ης} Απριλίου 2024.

Β. Σκοπός και πεδίο εφαρμογής

Β.1. Σκοπός

Σκοπός του παρόντος Κώδικα Δεοντολογίας των Μελών της Κυβέρνησης, των Υφυπουργών και των Γενικών και Ειδικών Γραμματέων (εφεξής: Κώδικας Δεοντολογίας) είναι ο προσανατολισμός και η οριοθέτηση της συμπεριφοράς των μελών της κυβέρνησης, των Υφυπουργών και των Γενικών και Ειδικών Γραμματέων κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, ώστε να προλαμβάνονται φαινόμενα σύγκρουσης συμφερόντων και να διασφαλίζονται η διαφάνεια, η ακεραιότητα και η λογοδοσία κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας, όπως και η μέσω αυτών εμπέδωση της εμπιστοσύνης της κοινωνίας στην κυβέρνηση.

Β.2. Πεδίο εφαρμογής

Ο Κώδικας Δεοντολογίας καταλαμβάνει:

α) Τα μέλη της κυβέρνησης και τους Υφυπουργούς. Για την εφαρμογή του παρόντος, ως μέλη της κυβέρνησης νοούνται ο Πρωθυπουργός, οι Αντιπρόεδροι της Κυβέρνησης και οι Υπουργοί, συμπεριλαμβανομένων των Υπουργών Επικρατείας και των Αναπληρωτών Υπουργών. Ως Υφυπουργοί νοούνται οι Υφυπουργοί που διορίζονται τόσο σε Υπουργεία όσο και στον Πρωθυπουργό.

β) Τους Γενικούς και Ειδικούς Γραμματείς των Υπουργείων και της Προεδρίας της Κυβέρνησης.

Ο Κώδικας εφαρμόζεται τόσο κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων των μελών της Κυβέρνησης, των Υφυπουργών, των Γενικών και Ειδικών Γραμματέων που προβλέπονται από το Σύνταγμα και τους νόμους, καθώς και στην προσωπική συμπεριφορά τους στο μέτρο που αυτό είναι αναγκαίο για τη διασφάλιση του σεβασμού των αρχών και των κανόνων του παρόντος.

Γ. Θεμελιώδεις αξίες και αρχές

Ο Κώδικας Δεοντολογίας περιλαμβάνει στο γενικό μέρος του ένα πλαίσιο αξιών που είναι θεμελιώδεις για το ήθος που πρέπει να διέπει τη συμπεριφορά των μελών της κυβέρνησης, των Υφυπουργών και των Γενικών και Ειδικών Γραμματέων. Σκοπός του Κώδικα είναι η θωράκιση του κράτους δικαίου, η εδραίωση της εμπιστοσύνης των πολιτών, η ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας και η διαρκής βελτίωση της

ποιότητας των παρεχόμενων από αυτούς υπηρεσιών, με γνώμονα πάντοτε το δημόσιο συμφέρον.

Γ.1. Νομιμότητα - Σεβασμός στο Σύνταγμα, τους νόμους και τους θεσμούς

Η τήρηση του Συντάγματος και των νόμων, η συμμόρφωση με τις γενικές αρχές της διοικητικής δράσης και η εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος συνθέτουν τις αρχές στις οποίες οφείλει να κατευθύνεται η δράση των μελών της Κυβέρνησης, των Υφυπουργών και των Γενικών και Ειδικών Γραμματέων.

Γ.1.1. Τήρηση της νομοθεσίας

Τα μέλη της κυβέρνησης, οι Υφυπουργοί και οι Γενικοί και Ειδικοί Γραμματείς εφαρμόζουν πιστά το Σύνταγμα, το ενωσιακό και το εθνικό δίκαιο, ασκώντας τα καθήκοντα που τους ανατίθενται εντός του ισχύοντος νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου.

Γ.1.2. Εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος

Ενεργούν αποκλειστικά με γνώμονα το δημόσιο συμφέρον, όπως αυτό νοείται ως συμφέρον του κοινωνικού συνόλου και προσδιορίζεται από τα αρμόδια όργανα του κράτους και σύμφωνα με το Σύνταγμα και τη νομοθεσία.

Γ.1.3. Τήρηση των αρχών διοικητικής δράσης

Τηρούν τις γενικές αρχές που διέπουν τη διοικητική δράση και ιδίως τις αρχές της χρηστής διοίκησης, του σεβασμού της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των διοικουμένων, της αναλογικότητας, της ισότητας, της καλής πίστης και της επιείκειας.

Γ.2. Ακεραιότητα

Η διαφάνεια, η λογοδοσία, η αμεροληψία, η αντικειμενικότητα και η εμπιστευτικότητα είναι οι βασικές αρχές που συμβάλλουν στη θωράκιση της ακεραιότητας των μελών της κυβέρνησης, των Υφυπουργών και των Γενικών και Ειδικών Γραμματέων.

Γ.2.1. Διαφάνεια

Ασκούν τα καθήκοντα που τους ανατίθενται σε συνθήκες διαφάνειας και ειλικρίνειας, με στόχο την οικοδόμηση εμπιστοσύνης με τους πολίτες. Περιορισμοί στη διαφάνεια είναι επιτρεπτοί μόνον αν επιβάλλονται από τον νόμο και είναι απολύτως αναγκαίοι για την προστασία του δημοσίου συμφέροντος.

Γ.2.2. Λογοδοσία

Είναι υπόλογοι για τις αποφάσεις και τις ενέργειές τους και αποδεικνύουν ανά πάσα στιγμή τη συμμόρφωσή τους με τη νομοθεσία, αποδεχόμενοι οποιαδήποτε μορφή (δικαστικού και διοικητικού) ελέγχου, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Γ.2.3. Αμεροληψία

Αναγνωρίζουν και απέχουν από καταστάσεις σύγκρουσης συμφερόντων, καθώς και καταστάσεις ικανές να δημιουργήσουν την εντύπωση ότι υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων, ενώ συμπεριφέρονται με τρόπο που δεν υπαγορεύεται από προσωπικά και οικογενειακά συμφέροντα οικονομικής ή άλλης φύσης.

Γ.2.4. Αντικειμενικότητα

Ασκούν τα καθήκοντά τους αμερόληπτα, δίκαια και αξιοκρατικά, χωρίς εμπάθεια και προκατάληψη, διαφυλάσσοντας τον αντικειμενικό χαρακτήρα της επαγγελματικής τους κρίσης. Ταυτόχρονα, αποφεύγουν κάθε διακριτική μεταχείριση και χειρίζονται κάθε ζήτημα με ουδετερότητα και αντικειμενικότητα, δίχως να επηρεάζονται από πρακτικές αθέμιτης πίεσης, ούτε από πολιτικά ή οικονομικά συμφέροντα.

Γ.2.5. Εμπιστευτικότητα

Σέβονται την αξία της πληροφόρησης που λαμβάνουν στο πλαίσιο των καθηκόντων τους και δεν κοινοποιούν εμπιστευτικές υπηρεσιακές πληροφορίες και προσωπικά δεδομένα χωρίς κατάλληλη εξουσιοδότηση σύμφωνα με τον νόμο.

Γ.3. Σεβασμός στους ανθρώπους και στο περιβάλλον

Η δικαιοσύνη, η ευγένεια, η αποφυγή διακρίσεων και η οικολογική συνείδηση συναπαρτίζουν τον κώδικα αξιών που οφείλουν να τηρούν τα μέλη της κυβέρνησης, οι Υφυπουργοί και οι Γενικοί και Ειδικοί Γραμματείς, στην προσπάθειά τους να διασφαλίσουν τη θεμελιώδη αρχή του σεβασμού στους ανθρώπους και στο περιβάλλον.

Γ.3.1. Δικαιοσύνη

Συμπεριφέρονται με δίκαιο τρόπο έναντι των λοιπών μελών της κυβέρνησης, των Υφυπουργών, των Γενικών και Ειδικών Γραμματέων και του προσωπικού του φορέα στον οποίο υπηρετούν, αλλά και των πολιτών.

Γ.3.2. Ευγένεια

Συμπεριφέρονται με ευγένεια έναντι των λοιπών μελών της κυβέρνησης, των Υφυπουργών, των Γενικών και Ειδικών Γραμματέων και του προσωπικού του φορέα στον οποίο υπηρετούν, αλλά και των πολιτών, επιδεικνύοντας διάθεση κατανόησης και σεβασμού.

Γ.3.3. Απαγόρευση διακρίσεων

Αναγνωρίζουν την αξία κάθε ανθρώπου, ως ατόμου και μέλους του κοινωνικού συνόλου, ανεξάρτητα από φυλή, χρώμα, καταγωγή, φύλο, θρησκευτικές, πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις, αναπηρία ή χρόνια πάθηση, ηλικία, οικογενειακή ή κοινωνική κατάσταση, σεξουαλικό προσανατολισμό, ταυτότητα ή χαρακτηριστικά φύλου.

Γ.3.4. Οικολογική συνείδηση

Συμπεριφέρονται με οικολογική συνείδηση και προστατεύουν με τη δράση τους το περιβάλλον, καταβάλλοντας κάθε προσπάθεια για την αποφυγή της σπατάλης ενέργειας και φυσικών πόρων.

Γ.4. Επαγγελματισμός

Οι αρχές της αποτελεσματικότητας, της αποδοτικότητας, της συνεργασίας και της καινοτομίας συμβάλλουν στην ενίσχυση του επαγγελματισμού, ενώ πολλαπλασιάζουν τα θετικά αποτελέσματα της κυβερνητικής λειτουργίας για τη δημόσια διοίκηση.

Γ.4.1. Αποτελεσματικότητα

Εργάζονται για την υλοποίηση των κυβερνητικών προτεραιοτήτων, όπως συμφωνούνται στο πλαίσιο των Υπουργικών Συμβουλίων Προγραμματισμού και Αξιολόγησης Κυβερνητικού Έργου, επιδεικνύοντας αφοσίωση στην επίτευξη της τεθείσας στοχοθεσίας.

Γ.4.2. Αποδοτικότητα

Εργάζονται και αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για την επίτευξη της βέλτιστης δυνατής σχέσης μεταξύ των διαθέσιμων μέσων και των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων τους.

Γ.4.3. Συνεργασία

Μεριμνούν για την ανάπτυξη κουλτούρας συνεργασίας και ομαδικότητας στον φορέα στον οποίο υπηρετούν, ενώ ενθαρρύνουν και προάγουν με τη δράση τους την ελεύθερη ανταλλαγή απόψεων και γνώσεων μεταξύ του προσωπικού του φορέα τους.

Γ.4.4. Καινοτομία

Προάγουν με τη δράση τους την ψηφιακή κουλτούρα του φορέα στον οποίο υπηρετούν και αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για την ανάπτυξη και την υλοποίηση ιδεών για την απλοποίηση και τον εκσυγχρονισμό των διαδικασιών που εφαρμόζουν στο πλαίσιο των καθηκόντων τους.

Δ. Υποχρεώσεις και κανόνες συμπεριφοράς

Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, οφείλουν να επιδεικνύουν συμπεριφορά σύμφωνη με τις αρχές και τις αξίες του παρόντος.

Δ.1. Νομιμότητα

Τα μέλη της κυβέρνησης, οι Υφυπουργοί και οι Γενικοί και Ειδικοί Γραμματείς οφείλουν να:

Δ.1.1. Τηρούν πιστά κάθε γενική ή ειδική διάταξη της ισχύουσας ενωσιακής και εθνικής νομοθεσίας, συμπεριλαμβανομένων των διεθνών συμβάσεων από την κύρωσή τους με νόμο και τη θέση τους σε ισχύ.

Δ.1.2. Συμμορφώνονται με το διατακτικό των αποφάσεων των εθνικών και ευρωπαϊκών δικαστηρίων.

Δ.1.3. Ασκούν τα καθήκοντά τους με ακεραιότητα, αντικειμενικότητα, αμεροληψία, διαφάνεια και κοινωνική υπευθυνότητα, ενεργούν αποκλειστικά υπέρ του δημοσίου συμφέροντος, σέβονται και τηρούν τους κανόνες εχεμύθειας και εμπιστευτικότητας, για θέματα για τα οποία έλαβαν γνώση κατά την άσκηση των καθηκόντων τους (παρ. 1 άρθρου 71 ν. 4622/2019).

Δ.1.4. Δεσμεύονται, τηρούν και εφαρμόζουν τυχόν κώδικες, εσωτερικούς κανονισμούς, ειδικά πρωτόκολλα, εγκύκλιες οδηγίες, κατευθυντήριες γραμμές, πρότυπα και διαδικασίες, προς επιδίωξη του δημοσίου συμφέροντος, της αποστολής και της στοχοθεσίας του φορέα στον οποίο υπηρετούν.

Δ.2. Ακεραιότητα

Δ.2.1. Διαφάνεια και λογοδοσία

Οφείλουν να εκτελούν τα καθήκοντα που τους ανατίθενται σε συνθήκες διαφάνειας, λογοδοτώντας για τις πράξεις ή τις παραλείψεις τους, όποτε και όπου αυτό απαιτείται. Ειδικότερα, οφείλουν να:

Δ.2.1.1. Είναι πάντοτε δεκτικοί στον έλεγχο και να μην αποκρύπτουν στοιχεία ή πληροφορίες που χρησιμοποίησαν κατά την εκτέλεση των καθηκόντων που τους ανατέθηκαν, στο πλαίσιο της κείμενης νομοθεσίας.

Δ.2.1.2. Αναλαμβάνουν την ευθύνη των πράξεών τους και λογοδοτούν ενώπιον της δικαιοσύνης, του Υπουργικού Συμβουλίου και της Βουλής, σε περιπτώσεις παράνομων ενεργειών ή πρόδηλων διοικητικών αστοχιών.

Δ.2.1.3. Δεν χρησιμοποιούν κρατικούς πόρους για κομματικούς ή προσωπικούς σκοπούς.

Δ.2.2. Αμεροληψία - Αποφυγή σύγκρουσης συμφερόντων

Οφείλουν να είναι αντικειμενικοί και αμερόληπτοι κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, εξυπηρετώντας με τη δράση τους το δημόσιο συμφέρον και όχι ιδιωτικά ή προσωπικά συμφέροντα.

Δ.2.2.1. Απέχουν από την άσκηση οποιασδήποτε επαγγελματικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητας, συμπεριλαμβανομένης τόσο της άσκησης ελεύθερου επαγγέλματος όσο και της παροχής εξαρτημένης εργασίας στον δημόσιο ή τον ιδιωτικό τομέα. Η αναστολή καταλαμβάνει ακόμη και μη αμειβόμενες στη συγκεκριμένη περίπτωση δραστηριότητες, εφόσον όμως τέτοιες δραστηριότητες υπό άλλες συνθήκες θα συνιστούσαν αμειβόμενη άσκηση επαγγέλματος. Απέχουν επίσης από την άσκηση δημοσίου λειτουργήματος ή καθηκόντων σε οποιαδήποτε θέση στο δημόσιο ή σε νομικά πρόσωπα του δημοσίου τομέα, ήτοι στη Γενική Κυβέρνηση, τα εκτός αυτής νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, καθώς και τις εκτός αυτής δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς του Κεφαλαίου Α' του ν. 3429/2005, ανεξαρτήτως εάν έχουν εξαιρεθεί από την εφαρμογή του (παρ. 1 άρθρου 70 ν. 4622/2019 σε συνδυασμό και με παρ. 2 άρθρου 68 ν. 4622/2019, περ. α) παρ. 1 άρθρου 14 ν. 4270/2014) και ανεξαρτήτως αν συνιστά επαγγελματική δραστηριότητα κατά την έννοια του άρθρου 81 παρ. 3 του Συντάγματος. Ειδικώς στους Γενικούς και Ειδικούς Γραμματείς είναι δυνατή, άνευ οποιασδήποτε αμοιβής ή αποζημίωσης, η ανάθεση παράλληλων καθηκόντων σε νομικά πρόσωπα του δημοσίου τομέα (άρθρο 70 παρ. 3 ν. 4622/2019).

Δ.2.2.2. Απέχουν από τη σύναψη ή τη διατήρηση οποιασδήποτε μορφής σύμβασης με το δημόσιο ή άλλα νομικά πρόσωπα του δημοσίου τομέα, από την οποία γεννάται όφελος υπέρ αυτών ή υπέρ τρίτων. Η εν λόγω απαγόρευση καταλαμβάνει και τους συζύγους ή συμβιούντες, τα προστατευόμενα τέκνα τους για συμβάσεις που συνάπτονται με τον φορέα στον οποίο ασκούν καθήκοντα, καθώς και με τους εποπτευόμενους από αυτόν φορείς του δημοσίου. Επίσης η απαγόρευση καταλαμβάνει και οποιασδήποτε μορφής εταιρεία ή επιχείρηση, στην οποία συμμετέχουν ως κύριοι μέτοχοι ή ως ομόρρυθμοι, ετερόρρυθμοι ή περιορισμένης ευθύνης εταίροι ή διατηρούν την ιδιότητα ανώτατου διοικητικού στελέχους (παρ. 4 άρθρου 70 ν. 4622/2019). Το ασυμβίβαστο λόγω συμμετοχής σε εταιρεία ή επιχείρηση καταλαμβάνει τα μέλη της Κυβέρνησης, τους Υφυπουργούς και τους Γενικούς και Ειδικούς Γραμματείς, ανεξαρτήτως των ειδικότερων αρμοδιοτήτων τους· στην περίπτωση εταιρικής ή επιχειρηματικής συμμετοχής των συζύγων ή συμβιούντων ή των προστατευόμενων τέκνων αυτών, περιορίζεται αντίθετα στις συμβάσεις με το Υπουργείο στο οποίο το μέλος της Κυβέρνησης, ο Υφυπουργός ή ο Γενικός ή Ειδικός Γραμματέας ασκεί καθήκοντα και τους εποπτευόμενους φορείς αυτού.

Δ.2.2.3. Δεν συμμετέχουν στη διοίκηση ή στο κεφάλαιο εταιρειών που έχουν έδρα, πραγματική ή καταστατική, στην αλλοδαπή, είτε αυτοπροσώπως, είτε με παρένθετα πρόσωπα. Ως παρένθετα πρόσωπα νοούνται α) οι σύζυγοι και οι εν διαστάσει σύζυγοί τους και τα πρόσωπα, με τα οποία έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, β) οι πρώτου βαθμού συγγενείς τους, γ) το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, το οποίο ενεργεί, για οποιαδήποτε αιτία, για λογαριασμό ή καθ' υπόδειξη ή κατ' εντολή άλλου προσώπου, που κατέχει μία εκ των ιδιοτήτων που εντάσσονται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος (άρθρο 8 ν. 3213/2003, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 5 του άρθρου τέταρτου του ν. 4396/2016).

Δ.2.2.4. Υποβάλλουν α) αρχική δήλωση περιουσιακής κατάστασης μέσα σε ενενήντα ημερολογιακές (90) ημέρες από την απόκτηση της θέσης και β) ετήσια, όσο διαρκεί η θητεία τους ή διατηρείται η ιδιότητα τους, καθώς και για τρία (3) έτη μετά την απώλεια της ιδιότητας ή τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της λήξης της θητείας, με την τελική δήλωση να αφορά στο τρίτο έτος χρήσης που έπεται της απώλειας της ιδιότητας. Η ετήσια δήλωση υποβάλλεται από τον ίδιο τον υπόχρεο εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριών (3) μηνών μετά τη λήξη της προθεσμίας υποβολής της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος (άρθρα 4 και 18 ν. 5023/2023).

Δ.2.2.5. Συμμορφώνονται με τις κανονιστικές πράξεις που εισηγείται και τις κατευθυντήριες γραμμές ή οδηγίες που εκδίδει η Προεδρία της Κυβέρνησης, με σκοπό την αποτελεσματική διαχείριση καταστάσεων σύγκρουσης συμφερόντων.

Δ.2.2.6. Υποβάλλουν, εντός ενός (1) μηνός από την ανάληψη των καθηκόντων τους, δήλωση προς την Προεδρία της κυβέρνησης σχετικά με: α) όλες τις επαγγελματικές δραστηριότητες που άσκησαν αυτοί και οι σύζυγοι ή οι συμβιούντες τους κατά την τελευταία τριετία, β) την τυχόν συμμετοχή αυτών και των συζύγων ή των συμβιούντων τους στο κεφάλαιο ή στη διοίκηση επιχειρήσεων, υπό οποιαδήποτε μορφή, γ) αντίγραφο δήλωσης περιουσιακής κατάστασης τελευταίας τριετίας εφόσον είναι ήδη υπόχρεα, ή, σε κάθε άλλη περίπτωση, της αρχικής δήλωσης, δ) οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα των ιδίων ή των συζύγων ή συμβιούντων τους, αμειβόμενη ή μη, που δύναται, κατά την κρίση τους, να δημιουργήσει κατάσταση σύγκρουσης συμφερόντων κατά την άσκηση των ανατιθέμενων καθηκόντων τους, ε) αντίγραφο ποινικού Μητρώου, και στ) υπεύθυνη δήλωση ότι έλαβαν γνώση των περιορισμών και υποχρεώσεων του Κεφαλαίου Δ' του ν. 4622/2019 (Α' 133), καθώς και της αρμοδιότητας της Επιτροπής Δεοντολογίας της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας και δήλωση παραίτησης από κάθε δικαίωμα αμφισβήτησης των αποφάσεών της (παρ. 1 άρθρου 72 ν. 4622/2019).

Δ.2.2.7. Δηλώνουν στην Προεδρία της Κυβέρνησης: α) κάθε μεταγενεστέρως ανακύπτουσα σύγκρουση συμφερόντων ευθύς ως λάβουν γνώση αυτής, β) εάν βρίσκονται σε κατάσταση σύγκρουσης συμφερόντων ή όχι, οποτεδήποτε τους ζητηθεί (παρ. 2 άρθρου 72 ν. 4622/2019).

Δ.2.2.8. Απέχουν, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, από τη διαχείριση συγκεκριμένων υποθέσεων δηλώνοντας κώλυμα, εφόσον συντρέχει περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων, δηλαδή κατάσταση κατά την οποία αντικειμενικά επηρεάζεται η αμερόληπτη εκτέλεση των καθηκόντων τους. Η αμερόληπτη εκτέλεση των καθηκόντων επηρεάζεται ιδίως όταν προκύπτει: α) όφελος, οικονομικό ή μη, για τους ίδιους, τους συζύγους ή τους συμβιούντες, τους συγγενείς εξ αίματος ή εξ αγχιστείας, κατ' ευθείαν μεν γραμμή απεριορίστως, εκ πλαγίου δε, έως και δευτέρου βαθμού, καθώς και για πρόσωπα, φυσικά ή νομικά, με τα οποία έχουν ιδιαίτερο δεσμό ή ιδιάζουσα σχέση, και β) βλάβη, οικονομική ή μη, για πρόσωπα, φυσικά ή νομικά, με τα οποία υπάρχει ιδιαίτερη εχθρότητα (παρ. 2 και 3 άρθρου 71 ν. 4622/2019).

Δ.2.2.9. Μένουν ανεπηρέαστοι από προσωπικά ή άλλα ιδιωτικά, επιχειρηματικά, πολιτικά και κομματικά συμφέροντα, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

Δ.2.2.10. Απέχουν από κάθε ενέργεια ή συμπεριφορά που αποσκοπεί ή μπορεί εύλογα να θεωρηθεί από κάποιον καλόπιστο τρίτο πως αποσκοπεί στην απόκτηση προσωπικού ή επαγγελματικού οφέλους κατά τη διάρκεια ή μετά τη λήξη της θητείας τους.

Δ.2.2.11. Για ένα (1) έτος μετά από την αποχώρηση από τη θέση τους για οποιονδήποτε λόγο, εφόσον επιθυμούν να ασκήσουν οποιαδήποτε επαγγελματική ή επιχειρηματική δραστηριότητα, η οποία σχετίζεται με τη δραστηριότητα του φορέα στον οποίο διορίστηκαν και η οποία μπορεί να δημιουργήσει κατάσταση σύγκρουσης συμφερόντων, οφείλουν να υποβάλουν αίτηση στην Επιτροπή Δεοντολογίας της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας, προκειμένου να λάβουν σχετική άδεια. Τέτοια κατάσταση συντρέχει, ιδίως: α) μέσω της παροχής εκ μέρους τους υπηρεσιών, με οποιαδήποτε έννομη σχέση, σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου της ημεδαπής ή της αλλοδαπής ή β) μέσω της συμμετοχής τους στο κεφάλαιο ή στη διοίκηση των ως άνω νομικών προσώπων, εξαιρουμένων των περιπτώσεων απόκτησης μετοχών, εταιρικών μεριδίων ή άλλων δικαιωμάτων μέσω κληρονομικού δικαιώματος. Εντός της αποκλειστικής προθεσμίας του ενός (1) μηνός, εντός της οποίας η Επιτροπή Δεοντολογίας εκδίδει αιτιολογημένη απόφαση, το πρόσωπο οφείλει να απέχει από την άσκηση της δραστηριότητας την οποία αφορά η αίτηση (άρθρο 71 ν. 4622/2019).

Δ.2.3. Σεβασμός του θεσμικού πλαισίου για τη ρύθμιση δραστηριοτήτων άσκησης επιρροής

Τα μέλη της κυβέρνησης, οι Υφυπουργοί και οι Γενικοί και Ειδικοί Γραμματείς, ως θεσμικοί φορείς, οφείλουν να σέβονται και να εφαρμόζουν τις γενικές και ειδικές προβλέψεις του Μέρους Α' του ν. 4829/2021 που ρυθμίζει την άσκηση δραστηριοτήτων επιρροής σε θεσμικούς φορείς της Πολιτείας, αποφεύγοντας κάθε ενέργεια ή συμπεριφορά που συνιστά παραβίαση του εν λόγω πλαισίου.

Ειδικότερα, οφείλουν, σύμφωνα και με το άρθρο 5 του ν. 4829/2021 να:

- α) ενεργούν σύμφωνα με την αρχή της ίσης μεταχείρισης των εκπροσώπων συμφερόντων,
- β) μην επικοινωνούν με εκπροσώπους συμφερόντων, οι οποίοι δεν είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Διαφάνειας,

γ) μην παρεμποδίζουν τις δραστηριότητες άσκησης επιρροής, εφόσον διεξάγονται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4829/2021,

δ) ενημερώνουν την Εθνική Αρχή Διαφάνειας ως εποπτεύουσα αρχή σε περίπτωση παραβίασης των ως άνω διατάξεων και

ε) υποβάλλουν στην Εθνική Αρχή Διαφάνειας ετήσια δήλωση με θέμα την επικοινωνία τους με τους εκπροσώπους συμφερόντων σχετικά με τον χρόνο της επικοινωνίας, τα στοιχεία του εκπροσώπου συμφερόντων, τον τομέα πολιτικής και το είδος της απόφασης.

Δ.2.4. Σεβασμός στην απονομή δικαιοσύνης

Τα μέλη της κυβέρνησης, οι Υφυπουργοί και οι Γενικοί και Ειδικοί Γραμματείς απέχουν, στο πλαίσιο της κείμενης νομοθεσίας, από οποιαδήποτε επικοινωνία με τις εισαγγελικές, τις δικαστικές ή άλλες αρχές με ερευνητικές ή ελεγκτικές αρμοδιότητες, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι δεν θα επηρεαστούν η κρίση των αρχών και η αποτελεσματικότητα των ερευνών και των διώξεων, από πολιτικές παρεμβάσεις.

Δ.2.5. Απόρριψη δώρων και ωφελημάτων από μέλη της κυβέρνησης και Υφυπουργούς

Οφείλουν να είναι έντιμοι και να μην αξιοποιούν τη θέση και το αξίωμά τους, προκειμένου να αποκτήσουν οικονομικά ή ηθικά οφέλη για τους ίδιους ή για λογαριασμό τρίτων. Ειδικότερα:

Δ.2.5.1. Δεν αποδέχονται, άμεσα ή έμμεσα, δώρα, παροχές ή άλλα ωφελήματα τα οποία τους προσφέρονται στο πλαίσιο εκτέλεσης των καθηκόντων που τους ανατίθενται ή τα οποία μπορεί να θεωρηθεί ότι συνδέονται με οποιονδήποτε τρόπο με την άσκηση των καθηκόντων αυτών. Επίσης, δεν προκαλούν με τη συμπεριφορά τους την προσφορά δώρων και ωφελημάτων (εδάφιο πρώτο παρ. 1 άρθρου 15 ν. 4829/2021).

Δ.2.5.2. Μπορούν να αποδέχονται αντικείμενα που τους προσφέρονται ως δώρα λόγω της θεσμικής τους ιδιότητας κατά τους κανόνες της εθιμοτυπίας ή για λόγους αβρότητας και ευγένειας, υπό τον πρόσθετο όρο ότι η αποδοχή τους δεν γεννά - και δεν μπορεί να υποστηριχθεί εύλογα από κάποιον καλόπιστο τρίτο πως γεννά - υποχρέωση ανταπόδοσης στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους προς το πρόσωπο ή

την επιχείρηση του δωρητή. Τα ως άνω δώρα, η εκτιμώμενη αξία των οποίων δεν υπερβαίνει τα διακόσια (200) ευρώ, καθώς και αναλώσιμα αγαθά, περιέρχονται στην κυριότητα του μέλους της Κυβέρνησης ή του Υφυπουργού, στον οποίο δωρίζονται, εκτός αν δηλώσει ότι επιθυμεί αυτά να περιέλθουν στην κυριότητα του Δημοσίου, υπό τη διοίκηση και τη διαχείριση της Προεδρίας της Κυβέρνησης (εδάφιο δεύτερο παρ. 1 άρθρου 15 και παρ. 2 άρθρου 16 ν. 4829/2021).

Δ.2.5.3. Ειδικώς τα αντικείμενα με ιδιαίτερη εθνική, ιστορική, πολιτιστική ή καλλιτεχνική αξία που προσφέρονται ως δώρα, περιέρχονται στην κυριότητα του Δημοσίου και τελούν υπό τη διοίκηση και τη διαχείριση της Προεδρίας της Κυβέρνησης ανεξάρτητα από την αξία τους (παρ. 3 άρθρου 16 ν. 4829/2021).

Δ.2.5.4. Δηλώνουν τα αντικείμενα που τους προσφέρονται ως δώρα, είτε στο εσωτερικό είτε στο εξωτερικό, η εκτιμώμενη αξία των οποίων υπερβαίνει τα διακόσια (200) ευρώ, τα οποία περιέρχονται στην κυριότητα του Δημοσίου και τελούν υπό τη διοίκηση και τη διαχείριση της Προεδρίας της Κυβέρνησης, προκειμένου να καταχωριστούν σε ειδικό ηλεκτρονικό βιβλίο με ευθύνη της Γενικής Γραμματείας του Πρωθυπουργού της Προεδρίας της Κυβέρνησης (παρ. 1 άρθρου 17 ν. 4829/2021). Προς τούτο, το μέλος της Κυβέρνησης ή ο Υφυπουργός υποβάλλει ηλεκτρονική δήλωση, στην οποία καταγράφονται: (α) η ημερομηνία υποβολής της δήλωσης, (β) τα στοιχεία του προσφερόμενου αντικειμένου, (γ) έγχρωμη φωτογραφία του δώρου, (δ) η ημερομηνία περιέλευσης στην κυριότητα του αρχικού αποδέκτη του δώρου, (ε) η αιτία περιέλευσης στην κυριότητα του αρχικού αποδέκτη του δώρου, (στ) ο τόπος προσφοράς, εσωτερικό ή εξωτερικό, (ζ) τα στοιχεία του δωρητή, (η) αν πρόκειται για αντικείμενο που έχει χαρακτηριστεί από τον Δωρητή ως δώρο ιδιαίτερης εθνικής, ιστορικής, πολιτιστικής ή καλλιτεχνικής αξίας. Περαιτέρω, το μέλος της Κυβέρνησης ή ο Υφυπουργός δηλώνει (α) την επιθυμία του να περιέλθει το αντικείμενο στην κυριότητα του Δημοσίου, υπό τη διοίκηση και τη διαχείριση της Προεδρίας της Κυβέρνησης, αν η εκτιμώμενη αξία του είναι έως και διακόσια (200) ευρώ ή αναλώσιμα αγαθά, όπως επίσης (β) την τήρηση ενημέρωσης του δωρητή με την έννοια του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων, περί δημοσιοποίησης του καταλόγου και των στοιχείων του (άρθρο 4 της υπ' αρ. 18552/8.11.2023 απόφασης της Υπουργού Εσωτερικών, Β' 6427). Τα αντικείμενα αυτά μπορούν να χρησιμοποιούνται από τα μέλη της Κυβέρνησης και τους Υφυπουργούς κατά τη διάρκεια της θητείας τους (παρ. 4 άρθρου 16 ν. 4829/2021).

Δ.2.5.5. Συμμορφώνονται με τις κανονιστικές πράξεις που εκδίδει ο Υπουργός Εσωτερικών, μετά από γνώμη του Διοικητή της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας, με σκοπό την αποτελεσματική διαχείριση των δώρων προς τα μέλη της Κυβέρνησης και τους

Υφυπουργούς λόγω της θεσμικής ιδιότητάς τους κατά τους κανόνες της εθιμοτυπίας ή για λόγους αβρότητας και ευγένειας, τα οποία περιέρχονται στην κυριότητα του Δημοσίου και τελούν υπό τη διοίκηση και διαχείριση της Προεδρίας της Κυβέρνησης.

Δ.2.5.6. Δεν αποδέχονται φιλοξενία που τους προσφέρεται στο πλαίσιο άσκησης των καθηκόντων τους, ή που μπορεί να θεωρηθεί ότι συνδέεται με οποιονδήποτε τρόπο με την άσκηση αυτών, εκτός αν πρόκειται για φιλοξενία που τους προσφέρεται λόγω της θεσμικής τους ιδιότητας για λόγους αβροφροσύνης ή σύμφωνα με τη διπλωματική πρακτική. Ειδικότερα, δεν ζητούν και δεν αποδέχονται την προσφορά υπηρεσιών που αποτιμώνται σε χρηματική αξία, εκπνώσεων και οικονομικών διευκολύνσεων, συμπεριλαμβανομένων μορφών διασκέδασης, φιλοξενίας, στέγασης και διατροφής, εκπαίδευσης, δανείων και ταξιδιών, ιδίως σε περιπτώσεις που α) ο προσφέρων είναι πολίτης ή εκπρόσωπος επιχείρησης που επηρεάζεται ή αντλεί συμφέροντα από το αποτέλεσμα της διοικητικής τους δράσης και β) ο προσφέρων είναι δημόσιος υπάλληλος και η προσφορά του ωφελήματος αποσκοπεί στην εξασφάλιση ευνοϊκής μεταχείρισης. Παρουσία κατόπιν προσκλήσεως σε εκδηλώσεις, κατά τις οποίες καλούνται λόγω της θεσμικής τους ιδιότητας, δεν θεωρείται φιλοξενία (παρ. 2 άρθρου 15 ν. 4829/2021).

Δ.2.6. Εμπιστευτικότητα και εχεμύθεια

Οφείλουν να εκτελούν τα καθήκοντά τους λαμβάνοντας ιδιαίτερη μέριμνα για την προστασία εμπιστευτικών πληροφοριών και προσωπικών δεδομένων.

Δ.2.6.1. Μεριμνούν για την προστασία των δεδομένων και των πληροφοριών που αφορούν στην ιδιωτική ή οικογενειακή ζωή πολιτών, τηρώντας απαρέγκλιτα όσα ορίζει η σχετική ενωσιακή και εθνική νομοθεσία.

Δ.2.6.2. Μεριμνούν για την προστασία εγγράφων ή πληροφοριών που έχουν διαβαθμιστεί ως εμπιστευτικές ή απόρρητες. Δεν αποκαλύπτουν σε τρίτους, εντός ή εκτός του φορέα στον οποίο υπηρετούν, διαβαθμισμένα ως εμπιστευτικά, απόρρητα ή άκρως απόρρητα έγγραφα, τα οποία περιέρχονται σε γνώση τους λόγω της ιδιότητάς τους ή στο πλαίσιο των καθηκόντων τους. Εξαιρέσεις είναι επιτρεπτές μόνον αν προβλέπονται από τον νόμο και είναι αναγκαίες στο πλαίσιο της άσκησης των αρμοδιοτήτων τους.

Δ.2.6.3. Ακολουθούν πιστά τις πολιτικές, τα ειδικά πρωτόκολλα και τις κατευθυντήριες οδηγίες που εκδίδει ο Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων (Data Protection Officer) του φορέα στον οποίο υπηρετούν και συνεργάζονται μαζί του, με

σκοπό τη διασφάλιση της εμπιστευτικότητας στην επεξεργασία και διαχείριση προσωπικών δεδομένων.

Δ.2.6.3. Εφαρμόζουν, στο πλαίσιο λειτουργίας του φορέα στον οποίο υπηρετούν, κατάλληλα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα με σκοπό τη διασφάλιση της διαθεσιμότητας και της προστασίας τυχόν προσωπικών δεδομένων που διαχειρίζονται, σε συνεργασία και με τη μονάδα του φορέα που ασχολείται με την κυβερνοασφάλεια.

Δ.2.6.4. Δεν αποκαλύπτουν τις συζητήσεις του Υπουργικού Συμβουλίου, οι οποίες είναι απόρρητες. Η διαφύλαξη του απορρήτου αποτελεί χρέος για τα μέλη του και τους Υφυπουργούς και υπηρεσιακή υποχρέωση για τον Γραμματέα του Υπουργικού Συμβουλίου όπως και για το λοιπό προσωπικό της δημόσιας διοίκησης που παρίσταται (παρ. 2 άρθρου 4 ν. 4622/2019).

Δ.3 Σεβασμός στους ανθρώπους και στο περιβάλλον

Δ.3.1. Ηθική συμπεριφορά – προαγωγή της εργασιακής ειρήνης και ασφάλειας

Οφείλουν να επιδεικνύουν έναντι τόσο των λοιπών μελών της κυβέρνησης, των Υφυπουργών, των Γενικών και Ειδικών Γραμματέων όσο και του προσωπικού του φορέα στον οποίο υπηρετούν συμπεριφορές που υποδηλώνουν ευπρέπεια, ευγένεια, σεβασμό, υπευθυνότητα και ενσυναίσθηση. Ειδικότερα, οφείλουν να:

Δ.3.1.1 Συμπεριφέρονται σε όλες τις συνεργασίες τους με διακριτικότητα και επαγγελματισμό και να αντιμετωπίζουν όλους εκείνους με τους οποίους έρχονται σε επαφή με εκτίμηση και σεβασμό.

Δ.3.1.2. Αναπτύσσουν με τα λοιπά μέλη της κυβέρνησης, τους Υφυπουργούς, τους Γενικούς και Ειδικούς Γραμματείς και το προσωπικό του φορέα στον οποίο υπηρετούν, σχέσεις εποικοδομητικής επικοινωνίας, αμοιβαίου σεβασμού, καλόπιστης και ειλικρινούς συνεργασίας και αλληλεγγύης, με σκοπό την από κοινού διαχείριση των προβλημάτων και των προκλήσεων που αναδύονται.

Δ.3.1.3. Συμπεριφέρονται με ευγένεια έναντι τόσο των λοιπών μελών της κυβέρνησης, των Υφυπουργών, των Γενικών και Ειδικών Γραμματέων όσο και του προσωπικού του φορέα στον οποίο υπηρετούν. Δεν υιοθετούν απαξιωτικούς και δυσφημιστικούς χαρακτηρισμούς και σχόλια, εκφοβιστικές, παρενοχλητικές, μεροληπτικές ή άλλες ακατάλληλες συμπεριφορές, καταχρώμενοι το αξίωμά τους.

Δ.3.1.4. Μην υιοθετούν συμπεριφορές που έχουν ως σκοπό ή αποτέλεσμα την παραβίαση της αξιοπρέπειας του προσώπου και τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος.

Δ.3.1.5. Μην υιοθετούν συμπεριφορές, πράξεις, πρακτικές ή απειλές, που αποσκοπούν, οδηγούν ή ενδέχεται να οδηγήσουν σε σωματική, ψυχολογική, σεξουαλική ή οικονομική βλάβη, είτε αυτές εκδηλώνονται μεμονωμένα είτε κατ' επανάληψη.

Δ.3.1.6. Μην υιοθετούν συμπεριφορές που μπορεί να εκληφθούν ως αδικαιολόγητη διάκριση ή δυσμενής μεταχείριση ή διάδοση κακόβουλων σχολίων ή προσβολή κάποιου ατόμου λόγω φυλής, χρώματος, φύλου, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, ηλικίας, οικογενειακής ή κοινωνικής κατάστασης, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου.

Δ.3.1.7. Μεριμνούν για την προστασία κάθε ατόμου, μέλους της κυβέρνησης, Υφυπουργού, Γενικού ή Ειδικού Γραμματέα ή υπαλλήλου του φορέα στον οποίο υπηρετούν, εφόσον αυτό υφίσταται οποιασδήποτε μορφής παρενόχληση, διάκριση ή εκφοβισμό, ενθαρρύνοντάς το να προβεί σε καταγγελία ή και ενημερώνοντας αυτοβούλως τυχόν αρμόδιες ελεγκτικές αρχές.

Δ.3.1.8. Μην διακινούν προσβλητικό ή άσεμνο υλικό με οποιοδήποτε μέσο και τρόπο.

Δ.3.1.9. Μεριμνούν για την ανάπτυξη σχέσεων επικοινωνίας, καλόπιστης συνεργασίας, ειλικρινούς διαβούλευσης και ανταλλαγής απόψεων με μη κυβερνητικές οργανώσεις και λοιπούς εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών, με γνώμονα την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος.

Δ.3.1.10. Αναλαμβάνουν κάθε ευθύνη που απορρέει από πράξεις ή παραλείψεις τους, χωρίς να τη μεταθέτουν σε άλλους συναδέλφους ή, ιδίως, σε υπαλλήλους του φορέα που υπηρετούν.

Δ.3.2. Σεβασμός στο περιβάλλον

Οφείλουν να εκτελούν τα καθήκοντά τους με οικολογική συνείδηση και να συμπεριφέρονται με τρόπο που προάγει την πράσινη ανάπτυξη. Ειδικότερα, οφείλουν να:

Δ.3.2.1. Περιορίζουν τη χρήση χαρτιού και λοιπών υλικών και άυλων φυσικών πόρων, αξιοποιώντας τις δυνατότητες που παρέχουν οι σύγχρονες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών.

Δ.3.2.2. Μεριμνούν για την εξοικονόμηση ηλεκτρικής ενέργειας, στο πλαίσιο της λειτουργίας του γραφείου ή της μονάδας τους, απενεργοποιώντας τις συσκευές και τον λοιπό διαθέσιμο εξοπλισμό σε περίπτωση μη χρήσης.

Δ.3.2.3. Περιορίζουν, στο πλαίσιο του δυνατού, τη χρήση επιβλαβών για το περιβάλλον ουσιών (π.χ. πλαστικά μιας χρήσης) και αξιοποιούν τα σχετικά μέσα ανακύκλωσης που τους παρέχει ο φορέας τους.

Δ.4. Επαγγελματισμός

Δ.4.1. Προαγωγή του κύρους του φορέα και της κυβέρνησης

Οφείλουν να εκτελούν τα καθήκοντά τους με τρόπο που προάγει το κύρος του φορέα στον οποίο υπηρετούν αλλά και την εμπιστοσύνη της κοινωνίας των πολιτών στην κυβέρνηση. Ειδικότερα, οφείλουν να:

Δ.4.1.1. Αποφεύγουν συμπεριφορά που μπορεί να βλάψει την εικόνα της κυβέρνησης, επηρεάζοντας αρνητικά την εμπιστοσύνη με την οποία την αντιμετωπίζει η κοινωνία.

Δ.4.1.2. Διασφαλίζουν ότι οι πράξεις και οι παραλείψεις τους δεν οδηγούν σε φαινόμενα κατάχρησης εξουσίας, σεβόμενοι τη διοικητική ιεραρχία εντός του φορέα στον οποίο υπηρετούν.

Δ.4.1.3. Μεριμνούν για την ποιοτική επάρκεια των υπηρεσιών που παρέχουν στον φορέα στον οποίο υπηρετούν, επιδιώκοντας τα βέλτιστα αποτελέσματα κατά τη διαχείριση των υποθέσεων που τους ανατίθενται.

Δ.4.1.4. Επιδεικνύουν υποδειγματική συμπεριφορά σε κάθε έκφανση της άσκησης των αρμοδιοτήτων τους, επιδιώκοντας τα βέλτιστα αποτελέσματα κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

Δ.4.1.5. Διατυπώνουν με αυτοσυγκράτηση και με κόσμιο τρόπο τις απόψεις τους, τόσο σε κατ' ιδίαν συζητήσεις, όσο και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ιδίως μεριμνώντας ώστε από τον τρόπο και το ύφος της τοποθέτησης να καθίσταται σαφές, αν εκφράζουν την κυβερνητική ή την προσωπική θέση τους.

Δ.4.1.6. Ελέγχουν τις πράξεις και τις παραλείψεις των υπαλλήλων του φορέα στον οποίο υπηρετούν, ασκούν την πειθαρχική εξουσία που προβλέπει ο νόμος και

επιβάλλουν τις πειθαρχικές ποινές της έγγραφης επίπληξης και του προστίμου. Ειδικότερα, επιβάλλουν την ποινή του προστίμου ως εξής:

α) Ο Υπουργός έως και τις αποδοχές τριών (3) μηνών.

β) Ο Γενικός Γραμματέας και ο Ειδικός Γραμματέας, έως και τις αποδοχές δύο (2) μηνών (άρθρα 117 και 118 Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ., ν. 3528/2007).

Επισημαίνεται ότι ο Υπουργός και ο Γενικός Γραμματέας μπορούν να παραπέμψουν την πειθαρχική υπόθεση στο αρμόδιο πειθαρχικό συμβούλιο ή στον Υπουργό αντίστοιχα, όταν κρίνουν ότι το εξεταζόμενο παράπτωμα επισύρει ποινή ανώτερη της αρμοδιότητάς του.

Δ.4.2. Ορθή καθημερινή συμπεριφορά

Οφείλουν, κατά την καθημερινή τους παρουσία στον φορέα στον οποίο υπηρετούν, να υιοθετούν συμπεριφορές που αρμόζουν σε συνετά στελέχη και επαγγελματίες. Ειδικότερα, οφείλουν να:

Δ.4.2.1. Τηρούν τα μέτρα υγείας και ασφάλειας στην εργασία, όπως αυτά προσδιορίζονται στη νομοθεσία, με σκοπό την προστασία της υγείας, της υγιεινής και της ευημερίας των ανθρώπων στο εργασιακό τους περιβάλλον.

Δ.4.2.2. Κατά την αποχώρησή τους για οποιοδήποτε λόγο από τον φορέα στον οποίο υπηρετούν, παραδίδουν στον διάδοχό τους, το φυσικό και ψηφιακό αρχείο που τηρούσαν, ενημερώνοντας με πληρότητα, σαφήνεια και εγκυρότητα, για τυχόν εκκρεμείς υποθέσεις. Είναι διαθέσιμοι και μετά από την αποχώρησή τους, για ένα εύλογο χρονικό διάστημα, για την παροχή πληροφοριών ή διευκρινίσεων.

Δ.4.3. Προσαρμογή στα νέα ψηφιακά δεδομένα

Οφείλουν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους να λαμβάνουν υπόψη τις σύγχρονες τεχνολογίες, επιδιώκοντας να παρέχουν υψηλού επιπέδου υπηρεσίες στην κυβέρνηση και στο κοινωνικό σύνολο. Ειδικότερα, οφείλουν να:

Δ.4.3.1. Ενισχύουν τις ψηφιακές τους δεξιότητες και να αναπτύσσουν πρωτοβουλίες για τη μοντελοποίηση, την αναδιοργάνωση και την απλούστευση των διαδικασιών που ακολουθεί ο φορέας στον οποίο υπηρετούν.

Δ.4.3.2. Αξιοποιούν τις δυνατότητες που παρέχουν οι σύγχρονες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, όπως ιδίως τα συστήματα ηλεκτρονικής διακίνησης εγγράφων και προεδρικών διαταγμάτων, τα συστήματα υπολογιστικού νέφους και την ψηφιακή υπογραφή.

Δ.4.3.2. Οφείλουν να επιδεικνύουν ιδιαίτερη προσοχή όταν κάνουν χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, λαμβανομένης υπόψη της διάρκειας των αναρτήσεων, ακόμη και αν διαγραφούν, καθώς και της δυνατότητας ταχύτατης διάδοσης σε ευρύτατο κύκλο προσώπων, ακόμη και αν αφορούν αναρτήσεις σε ιδιωτικό «προφίλ». Οφείλουν, επίσης, να έχουν επίγνωση των κινδύνων που ελλοχεύουν από τις τεχνολογικές δυνατότητες ταυτοποίησης, διασταύρωσης, απεριόριστης διατήρησης και περαιτέρω επεξεργασίας των δεδομένων περιεχομένου, αλλά και των δεδομένων επικοινωνίας τους, από εξουσιοδοτημένους ή μη εξουσιοδοτημένους τρίτους χωρίς τη συναίνεσή τους. Για τους λόγους αυτούς, κατά τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, τηρούν τον παρόντα Κώδικα, ανεξαρτήτως εάν η χρήση αυτή γίνεται με ή χωρίς δήλωση της κυβερνητικής ιδιότητας ή των στοιχείων της ταυτότητάς τους.

Δ.4.4. Ορθή χρήση περιουσιακών στοιχείων του φορέα

Οφείλουν να μεριμνούν για την ορθή χρήση και την προστασία των περιουσιακών στοιχείων του φορέα στον οποίο υπηρετούν. Ειδικότερα, οφείλουν να:

Δ.4.4.1. Διαχειρίζονται ορθολογικά τα μέσα που τους διατίθενται για την άσκηση των καθηκόντων τους και εν γένει για τη λειτουργία του φορέα στον οποίο υπηρετούν, με σεβασμό στους δημόσιους πόρους.

Δ.4.4.2. Διατηρούν σε καλή κατάσταση τον υλικό και τεχνικό εξοπλισμό (π.χ. ηλεκτρονικό υπολογιστή, συσκευή τηλεφώνου, εκτυπωτές και σαρωτές) που τους έχει διατεθεί για την άσκηση των καθηκόντων τους, αξιοποιώντας τον αποκλειστικά και μόνο προς εξυπηρέτηση υπηρεσιακών αναγκών.

Δ.4.4.3. Μην προβαίνουν σε σπατάλη ή αλόγιστη χρήση των διαθέσιμων υλικών πόρων και αναλωσίμων.

Δ.4.4.4. Κατά την αποχώρησή τους για οποιοδήποτε λόγο από τον φορέα στον οποίο υπηρετούν, μεριμνούν για την παράδοση του υλικού και τεχνικού εξοπλισμού που τους έχει διατεθεί.

Δ.5. Ειδικές υποχρεώσεις μελών της κυβέρνησης και Υφυπουργών

Δ.5.1. Τα μέλη της Κυβέρνησης που κωλύονται να ασκήσουν τα καθήκοντά τους, οφείλουν να ενημερώσουν αμέσως τον Πρωθυπουργό. Οι Υφυπουργοί οφείλουν να γνωστοποιήσουν το κώλυμά τους και στον Υπουργό που προΐσταται του Υπουργείου στο οποίο υπηρετούν (παρ. 1 άρθρου 15 ν. 4622/2019).

Δ.5.2. Τα μέλη της Κυβέρνησης που προτίθενται να απουσιάσουν από την έδρα τους, για υπηρεσιακούς ή προσωπικούς λόγους, οφείλουν να ενημερώσουν σχετικά τον Πρωθυπουργό διά της Γενικής Γραμματείας Πρωθυπουργού και της Γενικής Γραμματείας Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων. Οι Υφυπουργοί που προτίθενται να απουσιάσουν από την έδρα τους οφείλουν να ενημερώσουν σχετικά τον Υπουργό, καθώς και τις Γενικές Γραμματείες Πρωθυπουργού και Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων (παρ. 2 άρθρου 15 ν. 4622/2019).

Δ.5.3. Μέλος της Κυβέρνησης ή Υφυπουργός που καλείται να καταθέσει ως μάρτυρας στην προδικασία ή στην κύρια διαδικασία οποιασδήποτε δίκης για θέματα που αφορούν την ασφάλεια ή την εξωτερική πολιτική της Χώρας, οφείλει να ζητήσει προηγουμένως την άδεια του Πρωθυπουργού. Η μη παροχή της άδειας απαλλάσσει το μέλος της Κυβέρνησης ή τον Υφυπουργό από την υποχρέωση να καταθέσει ως μάρτυρας. Ο Πρωθυπουργός μπορεί να αρνηθεί να καταθέσει ως μάρτυρας στις περιπτώσεις αυτές (παρ. 3 άρθρου 15 ν. 4622/2019).

Δ.5.4. Ο Πρωθυπουργός και ο Υπουργός Εξωτερικών μπορούν να χρησιμοποιήσουν για την κάλυψη των απαιτήσεων μετακίνησής τους τα αεροσκάφη EMBRAER και GULFSTREAM της μοίρας Μεταφοράς Υψηλών Προσώπων της Πολεμικής Αεροπορίας, μετά από σχετική αίτησή τους προς το Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας. Οι λοιποί Υπουργοί μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα αεροσκάφη αυτά, μόνον εφόσον προκύπτει αιτιολογημένα ότι δεν μπορούν να μετακινηθούν σε εύλογο χρόνο, με άλλες πτήσεις για τον τόπο προορισμού τους προς εκτέλεση κρατικής αποστολής, μετά από σχετική έγκριση του Γενικού Γραμματέα του Πρωθυπουργού ή, στην περίπτωση εφαρμογής της παρ. 3 του άρθρου 23 του ν. 4622/2019, του κατά περίπτωση αρμόδιου μέλους της Κυβέρνησης ή Υφυπουργού (άρθρο 3 ν. 4142/2013).

Δ.5.5. Μετά την αποχώρησή τους από το αξίωμα τους, για οποιονδήποτε λόγο δεν αποκαλύπτουν σε τρίτους διαβαθμισμένα ως εμπιστευτικά, απόρρητα ή άκρως απόρρητα έγγραφα, τα οποία περιέχονται σε γνώση τους λόγω της ιδιότητάς τους ή στο πλαίσιο των καθηκόντων τους. Αυτή η υποχρέωση απορρήτου δεν ισχύει για επικοινωνίες στο πλαίσιο των επαγγελματικών καθηκόντων ή για γεγονότα που είναι

δημοσίως γνωστά ή δεν απαιτούν τη διατήρηση του απορρήτου λόγω της σημασίας τους.

Δ.6. Ειδικές υποχρεώσεις Γενικών και Ειδικών Γραμματέων

Κάθε Γενικός ή Ειδικός Γραμματέας οφείλει να υπογράψει, μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από τον διορισμό του, Συμβόλαιο Απόδοσης με τον οικείο Υπουργό, το οποίο συμπεριλαμβάνει τους στρατηγικούς στόχους της Γραμματείας της οποίας προΐσταται, τους επιχειρησιακούς στόχους που πρέπει να επιτυγχάνονται από αυτόν σε ετήσια βάση, τα κριτήρια αξιολόγησης, καθώς και τις δράσεις που αναμένεται να υλοποιηθούν από αυτόν κατά τη διάρκεια της θητείας του (άρθρο 43 ν. 4622/2019).

Ε. Εποπτεία και μηχανισμός παρακολούθησης

E.1. Η τήρηση των θεμελιωδών αξιών, των επιμέρους αρχών και των υποχρεώσεων του παρόντος Κώδικα αποτελεί υποχρέωση των μελών της κυβέρνησης, των Υφυπουργών και των Γενικών και Ειδικών Γραμματέων που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του. Οι εν λόγω οφείλουν να συμμορφώνονται στις διατάξεις του Κώδικα, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση ενός περιβάλλοντος ηθικής, ακεραιότητας, δεοντολογίας και λογοδοσίας στους φορείς διορισμού τους.

E.2. Η παραβίαση των υποχρεώσεων του παρόντος Κώδικα που τυποποιούνται στην κείμενη νομοθεσία επισύρει τις συνέπειες που ορίζονται στις κατά περίπτωση εφαρμοστέες διατάξεις. Πέραν αυτών, η παραβίαση των κανόνων του Κώδικα επισύρει πολιτικές ευθύνες.

E.3. Σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, την αρμοδιότητα άσκησης εποπτείας για την τήρηση του περιεχομένου του παρόντος Κώδικα ασκούν η Επιτροπή Δεοντολογίας της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας και η Γενική Γραμματεία Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων της Προεδρίας της Κυβέρνησης, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους.

E.4. Σε περιπτώσεις που διαπιστώνεται η ανάγκη κάλυψης ερμηνευτικών κενών του παρόντος Κώδικα, κάθε ενδιαφερόμενος δύναται να υποβάλει σχετικό ερώτημα στη Γενική Γραμματεία Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων της Προεδρίας της Κυβέρνησης.

ΣΤ. Διάδοση, ενημέρωση και ευαισθητοποίηση

ΣΤ.1. Ο παρών Κώδικας αναρτάται στον ιστοτόπο της Γενικής Γραμματείας Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων της Προεδρίας της Κυβέρνησης.

ΣΤ.2. Με μέριμνα της Προεδρίας της Κυβέρνησης, κάθε μέλος της κυβέρνησης και Υφυπουργός λαμβάνει ηλεκτρονικά αντίγραφο του παρόντος Κώδικα.

ΣΤ.3. Η Προεδρία της Κυβέρνησης και η Εθνική Αρχή Διαφάνειας αναλαμβάνουν από κοινού τη διεξαγωγή δράσεων εκπαίδευσης και επικοινωνίας, για την ενημέρωση τόσο των μελών της κυβέρνησης, των Υφυπουργών και των Γενικών και Ειδικών Γραμματέων, όσο και της κοινωνίας των πολιτών για το περιεχόμενο του παρόντος Κώδικα.

ΣΤ.4. Η Γενική Γραμματεία Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων της Προεδρίας της Κυβέρνησης, ως ο καθ' ύλην αρμόδιος φορέας για την παροχή νομικής υποστήριξης στα συλλογικά κυβερνητικά όργανα και στα μέλη αυτών, παρέχει σχετική συμβουλευτική συνδρομή στα μέλη της κυβέρνησης και τους Υφυπουργούς.

Ζ. Οδηγός πρακτικής εφαρμογής του Κώδικα Δεοντολογίας

Προκειμένου να γίνουν κατανοητές και οικείες οι έννοιες του παρόντος, παρατίθενται στην παρούσα ενότητα, οδηγός πρακτικής εφαρμογής, που περιέχει παραδείγματα καταστάσεων και διλημάτων που μπορεί να αντιμετωπίσουν τα μέλη της κυβέρνησης, οι Υφυπουργοί και οι Γενικοί και Ειδικοί Γραμματείς κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, καθώς και σχετική μεθοδολογία για τον χειρισμό τους, σύμφωνα με τις διεθνείς καλές πρακτικές.

Ζ.1. Πεδία εντοπισμού ηθικών/ δεοντολογικών διλημάτων – παραδείγματα

Α. Είστε τακτικός καθηγητής σε Πανεπιστήμιο και διορίζεστε σε μία από τις θέσεις της παρ. Β.2. Τι πρέπει να κάνετε;

Β. Συμμετέχετε ως ομόρρυθμοι εταίροι σε εμπορική εταιρεία και διορίζεστε σε μία από τις θέσεις της παρ. Β.2. Τι πρέπει να κάνετε;

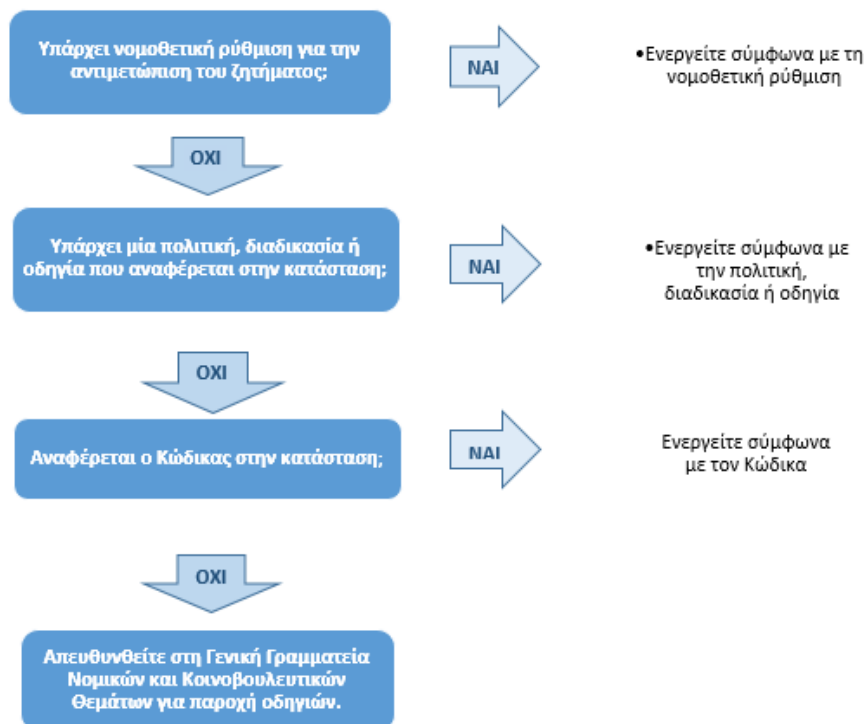

Γ. Αποχωρείτε από τη θέση Γενικού Γραμματέα στο Υπουργείο Υγείας και λαμβάνετε πρόταση από μία φαρμακευτική εταιρεία για να εργαστείτε. Τι πρέπει να κάνετε;

Δ. Στο πλαίσιο εθιμοτυπικής επίσκεψης αλλοδαπού ομολόγου σας, σας προσφέρεται ένα έργο τέχνης, αξίας 1000 ευρώ. Τι πρέπει να κάνετε;

Ε. Είστε Υφυπουργός και παρίστασθε στο Υπουργικό Συμβούλιο για να παρουσιάσετε ένα σχέδιο δράσης. Μετά τη λήξη του Υπουργικού συμμετέχετε σε συνάντηση με τους Γενικούς Γραμματείς του Υπουργείου σας, οι οποίοι σας ζητούν να τους μεταφέρετε όσα συζητήθηκαν κατά τη διάρκεια του Υπουργικού Συμβουλίου. Τι πρέπει να κάνετε;

Ζ.2. Μεθοδολογία διαχείρισης και αντιμετώπισης ηθικών και δεοντολογικών διλημάτων

Ζ.3. Χρήσιμες ερωτήσεις για την αντιμετώπιση δεοντολογικών διλημάτων

Όταν αντιμετωπίζετε ηθικά διλήμματα και δυσκολεύεστε να επιλέξετε μεταξύ δύο αποφάσεων μπορείτε να απαντήσετε σε μερικά ερωτήματα που θα σας βοηθήσουν να προβείτε στη λήψη της πιο σωστής απόφασης. Πιο συγκεκριμένα αναλογιστείτε:

- Ποια επιλογή θα είναι περισσότερο ωφέλιμη και λιγότερο επιζήμια;
- Ποια επιλογή θα είναι πιο δίκαιη;
- Ποια θα είναι τα βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα αποτελέσματα κάθε επιλογής μου;
- Ποια απόφαση σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και προάγει την αξιοπρέπεια και τον σεβασμό μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων;
- Ποια απόφαση δεν υπερβαίνει τις αρμοδιότητες μου;
- Η επιλογή που θα κάνω συμβαδίζει με τις ηθικές αξίες και αρχές μου; Ποιες αξίες μπορεί να συγκρούονται;
- Ποιες ηθικές και νομικές επιπτώσεις θα έχει η απόφαση που θα πάρω τόσο στα εμπλεκόμενα άτομα όσο και στον εαυτό μου;
- Έχω αντιμετωπίσει κάποιο παρόμοιο περιστατικό στο παρελθόν; Πώς αντέδρασα;
- Υπάρχει κάποια υπηρεσία που θα μπορούσα να συμβουλευτώ σε πρώτο στάδιο;
- Υπάρχει περίπτωση η επιλογή που θα κάνω να μου κοστίσει μια επαγγελματική φίλια ή μια επαγγελματική συνεργασία;
- Σε περίπτωση αδράνειας και αδιαφορίας για τη λήψη οποιασδήποτε απόφασης ποιες θα είναι οι επιπτώσεις;